

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

És una mostra de dotze imatges en què es vol donar visibilitat a les aportacions que fan les dones a la nostra societat, i més concretament a la nostra comarca, i que moltes vegades queden invisibilitzades o no són prou reconegudes.

Viè Premi SIKARRA

Visibilitzar i prestigiar la figura i les aportacions que moltes dones han fet és l'objectiu de la mostra. A més, és una invitació a promoure l'interès per conèixer-les.

La mostra només identifica unes quantes dones de les moltes que diàriament són protagonistes en l'anonimat.

Núria Magrans Anglès, consellera de Serveis Socials, Salut i Igualtat.
M. Camí Carreres Giralt, tècnica del Servei d'Informació i Atenció a les Dones.

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Sta. Calamanda

Patrona de Calaf (Anoia), Santa Calamanda, està plena d'incerteses. Com sol passar en d'altres casos, fins i tot la mateixa existència es posa en dubte. La tradició més estesa relata com Calamanda, nascuda a la mateixa població de Calaf, concretament al lloc de Soler Lladrús, va patir martiri pel fet de ser cristiana. El moment, lloc i causant de la seva mort es discuteix entre diverses versions, però la més estesa és la que narra en uns goigs populars que diuen que va ser morta per ordre de Dacià, personatge llegendari que hauria viscut al voltant de l'any 300.

Joan Amades, seguint la versió més estesa, tot i que ben poc fiable, diu que "fou una de les onze mil verges". Les 'onze mil verges' és un tema recurrent en el món hagiogràfic fantàstic. Louis Réau explica que "els ossos trobats a partir del 1106 en un antic cementiri de Colònia, batejat com 'ager Ursulanus', perquè allà es va trobar una inscripció d'anomenada una 'virgo Ursula' morta als divuit anys d'edat, van donar certes aparences de versemblança als relats llegendaris que més tard van ser embellits pel beat Hermann Josep de Steinfeld i l'abadessa visionària Isabel de Schönau". D'aquestes narracions en va sorgir la llegenda recollida per Jacopo da Varazze en què l'esmentada Ursula, filla del rei de Gran Bretanya, va fer un viatge fins a Roma, acompanyada per onze donzelles –que cadascuna anava acompanyada de mil verges- on s'havia de casar amb rei pagà que havia de convertir-se al cristianisme.

De tornada de Roma, on s'havia realitzat el casament, i a les portes de Colònia els huns haurien donat mort a tot el seguici. Una de les acompanyants seria, d'acord amb la tradició més nostrada, la calafina Calamanda. Josep Baucells fa referència al culte que les 'Onze mil verges' havien tingut a Catalunya. Esmenta que s'havia estès per diverses ciutats, com Vic, Cervera i Lleida i, especialment, a Barcelona. En aquesta darrera ciutat, el bisbe Arnau de Gurb va fer edificar una capella en el seu honor, el 1268, i que no és cap altra que l'actual de santa Llúcia adossada al claustre de la catedral. Així mateix esmenta com "la devoció augmentà a partir del 1330, quan arribà a Barcelona el cap de santa Agonilla, una d'aquestes verges; més tard arribaren els caps de les santes Digna, Benigna (1356) i Lefana (1417)".

No seria gens sorprenent que, com un més d'aquests caps d'alguna de les suposades Onze mil verges, arribés el de santa Calamanda i que anés a parar a Calaf. En aquesta població, el 1649, es va construir una cripta a l'església de sant Jaume per acollir, precisament, la relíquia. També és cert que, amb l'aprovació del papa Urbà VIII, la devoció a santa Calamanda va prendre força a la població de l'Anoia i, fins i tot es va crear una Confraria en el seu honor. Les relíquies, guardades en un bust reliquiari, eren invocades –com solia ser habitual en el nostre país amb les restes santes- contra la sequera.

<http://www.joanarimanyjuventeny.cat/sants-tradicionals/santa-calamanda-venerada-calaf/>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Guinedilda

Guinedilda era mare de tres fills, Miró, Guislabert i Amat, i amb ells i dues parelles de pioners, fou la primera a ocupar Cervera, poc abans de l'any 1026. Cervera, que restava abandonada i erma, era en aquells moments un lloc estratègic molt avançat vers la taifa de Lleida.

Als comtats de Barcelona, Girona i Osona governava la comtessa Ermesenda que va donar suport a la tasca repobladora i colonitzadora de la terra i fou precisament ella qui concedí a Guinedilda i als seus el territori que havien ocupat i el que podria obtenir en endavant. Era una època en què les dones artigaven al costat dels homes, i algunes com ara Guinedilda fins i tot prenen la iniciativa, ocupaven terres abandonades i es fortificaven a la frontera.

En la carta de poblament de Cervera, atorgada el dia 1 de febrer del 1026, la comtessa Ermesenda actua com a primera signatària de la concessió al costat del seu fill i de la seva nora, en un moment en què ja havia traspassat, almenys teòricament, el poder al seu fill. La comtessa reconeixia que s'havia produït una *aprisio* de terres ermes, que eren legalment del primer ocupant; en aquest cas consta com la primera ocupant una dona, Guinedilda, que encapçalava un petit grup de colonitzadors que, amb ella al capdavant, s'havia endinsat fins a la terra de ningú, més lluny que no ho havia fet abans cap altre «home».

A Guinedilda només es documenta en aquest text que la identifica com a mare i colonitzadora, que ocupa i porta a conreu terres ermes i es fortifica en espais fronterers. Al costat del seu nom no consta el nom de cap marit, ni viu ni mort. Esdevé el símbol de la dona colonitzadora a la què es reconeix el treball realitzat en l'ocupació de terres ermes i l'edificació de fortaleeses; també ens mostra el valor i l'autoritat que tenia al segle XI una dona sola, qui no havia de reclamar els drets en nom de cap marit, ni de cap llinatge, només en el seu nom propi i com a dona; *Guinidildi femina*, diu el pergami. La carta esperonava aquelles noves pobladores i pobladors a seguir traient terres de *l'erm i de la solitud*, a convertir-les en conreu i a construir-hi habitatges, castells i torres.

<http://locarranquer.blogspot.com>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Servil·la Praepusa

EL PLANY D'UNA MARE

Làpida funerària de la nena Lèsbia, morta als 11 anys. És un text excepcional que apareix dialogat i redactat en vers, dels pocs que es coneixen a tot el món romà ambuèstes característiques. La inscripció sembla que formava part d'un monument funerari no documentat. Va ser trobada casualment en fer els fonaments d'una casa del carrer Tapioles l'any 1967 i conservada pel Sr. Claudi Cortés. Per les característiques epigràfiques, podem datar aquesta inscripció entre finals del segle I dC i inici del seglel dC. Tant la mare com la filla porten noms d'arrel grega, i per la tipologia del text funerari se denota que podien ser d'un nivell cultural alt.

Traducció:

Servil·la Praepusa a la seva filla Lèsbia, d'onze anys i deu mesos: ha estat enterrada aquí.

«Per què els fets han volgut crear coses tan hermoses, si ens han d'arrabassar després allò que han fet per la nostra felicitat?

Però com que cal obeir la llei dels fets, vessem llàgrimes per un deure que no hauria d'ésser el nostre.

Ella amb prou feines ho havia arribat a dues vegades sis anys; encara no havia vessat totes les llàgrimes que duia a dins seu i podia, per tant, ésser plorada encara més pels seus».

“Estalvieu-vos d'estar tristos per sempre més, pares meus, i deixeu de molestar encara més els meus Manes.”

“Hem posat aquesta inscripció, consol del nostre dolor. Qui ho llegeixi. Que digui en veu alta: que la terra et sigui lleugera.”

<http://www.xtec.cat>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Maria Farreres de Camporells

Senyora de Vallferosa.

Va cedir el lloc als jesuïtes al s. XVII (que hi construïran l'església).

"Definició de testament i inventari de la noble Maria de Camporells i Farreras pres en poder del notari en 13 de maig de 1692 dels béns que tenia y poseia de la Casa de Farras y Alba quals funda entre altres coses una missió y administradores dos P. Rector de la Companya de Jesus de Barcelona". Era esposa del noble Lluís de Camporells, cavaller de l'orde de Sant Jaume de l'Espasa, habitant en Barcelona. Rebut en poder d'Esteve Cols, notari de Barcelona en 21 de gener de 1688. Demana que un cop l'any fossin distribuïdes 6 lliures dels seus béns pels pobres malalts de l'Hospital de Santa Creu. També llega diners a l'Hospital de la Misericòrdia i dels infants orfes i de Sant Llàtzer. També diners per a l'olla dels pobres de la presó. Maria Camporells va morir el 26 de gener de 1688.

Relació de despeses i rebudes de marmessoria però no hi figura l'inventari de béns.

<http://www.bnc.cat/fonshistorichsc>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Francisca de Merlés

Francisca de Merlés i de Calders, esposa de Carles de Calders (carlà de Montblanc) i senyora del castell i del lloc de Sant Guim de la Rabassa i dels llocs de Freixenet i Altadill. En el seu testament, redactat el 14 de febrer de 1641 i publicat el 24 d'octubre de 1647, uns dels grans beneficiaris eren els jesuïtes, ja que entre altres coses disposa que els pares de la Companyia de Jesús edificuin un col·legi en el lloc o terme de Sant Guim de la Rabassa o «en lo lloch derruït» de Vilallonga, prop de Sant Martí de Sèsqueioles. El lloc escollit fou la primera opció, el poble de Sant Guim de la Rabassa, on edificaren una residència amb una espaiosa església. El conjunt es construï gairebé adossat al castell, i després de l'expulsió dels jesuïtes encara fou reutilitzat en part, a finals del segle XVIII, com a escola de nens i habitatge del mestre. Francisca de Calders havia disposat, a més, que se li digués una missa cada divendres de l'any a l'església de Betlem de Barcelona, i havia fundat un aniversari a l'església parroquial de Sant Guim amb una deïxa perpètua de 96 lliures per l'obra, la il·luminació i els ornaments de dita església.²¹ D'aquesta manera, Francisca de Merlés i de Calders es vincularia amb una sèrie de personatges femenins que tindran una funció important com a mecenes, ni que sigui solament a través de les deïxes testamentàries. Seria el cas de Dª Maria de Ferreras i de Camporrells, senyora de Vallferosa, que deixaria també el lloc als jesuïtes, que hi construïren una església a finals del segle XVII, o de les barcelonines Elena Soler i Victòria Astor, que, juntament amb el mercader targarí Pau Ferran, conformen la tríada de principals benefactors que van fer possible la construcció de la Casa de Convalescència a Barcelona, vora de l'hospital de la Santa Creu, durant la segona meitat del segle XVII. D'altra banda, al testament de Francisca de Merlés i de Calders s'especificaven uns censos que encara restaven actius al segle XVIII i que eren els que es pensaven aplicar a la nova fundació.

Una quantitat que, en definitiva, encara no tenia una aplicació concreta ni una destinació fixa, però que formava part de la Causa pia de l'antic col·legi jesuític de Sant Guim —del qual els jesuïtes n'havien estat expulsats l'any 1767. És per això que en disposar de l'edifici, també es va preveure en algun moment la possibilitat de destinar aquest edifici al taller caritatiu que es volia promoure, sense per això fer cap agravi —ja que es correspondria amb les finalitats benèfiques de la causa pia— al que havia estat la voluntat de Francisca de Merlés i de Calders, instituïdora de l'esmentada casa i col·legi.

<http://www.raco.cat/index.php>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

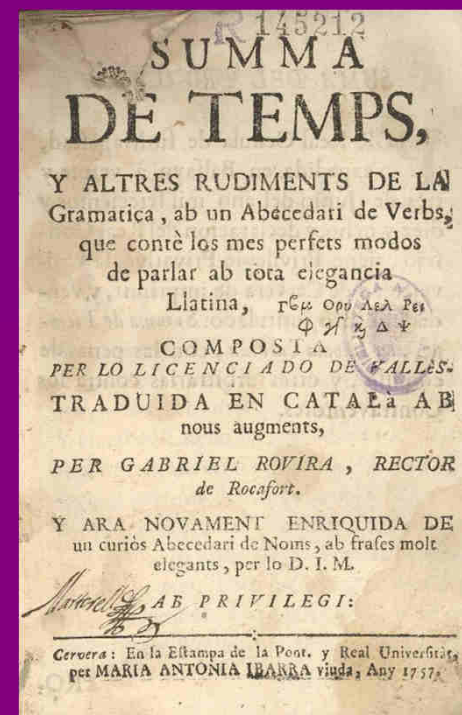
M. Antònia Ibarra

Mare i filla, dona i filla de Manel Ibarra, impressores de la Universitat de Cervera.

(Cervera, 1739-1805) fou una impressora catalana. Com amb els tallers tipogràfics familiars dels Piferrer o dels Jolis-Pla a Barcelona, la prestigiosa impremta de la Universitat de Cervera assolí, durant el segle XVIII, la seua màxima esplendor en mans d'una dona, Antonia Ibarra.

La filla de Manuel Ibarra Marín (que encapçalà el taller des de 1735-1759), regí el taller al morir la seua mare, Maria Antonia Cous, que ja des de 1759 i fins a 1776, dirigia el taller tipogràfic. Antonia participà abans de la mort dels seus pares dels treballs tipogràfics del taller familiar, i els continuà fins a la seua mort. Es pot pensar que el treball que poguera definir a les dones en el taller Ibarra, a la mare i a la filla, es confon amb el treball del marit o amb la intel·lectualitat de la universitat. Això no obstant, examinant la planificació, l'organització i altres manifestacions del treball d'una impressora —com Antonia Ibarra— en el taller tipogràfic, ens acostem a la història d'una impressora, valorada en la seva època.

Antonia Ibarra no és un “afegit” en la història de la impremta familiar. No és només la persona que manté la impremta sense defallir durant dècades, sinó que és la impressora sense la qual la impremta s'haguera afeblit i després s'hauria ensorrat.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Antonia_Ibarra

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Ignàsia Brac

Nasqué a Cervera, a les acaballes del segle XVIII, i aquí morí, ben entrat el segle XIX, sense que en constin les dades precises. Visqué plenament la vida universitària, emparentada com estava amb catedràtics i gent principal.

Desperta, treballadora i ben organitzada, com solen ser les dones d'aquesta terra, veié la forma de poder gaudir de l'ambient acadèmic sense estudis, sense preparació de cap mena, munida només amb una bona dosi de sentit pràctic. Guiada pel seu instint comercial, obrí una taverna que fou tot seguit el refugi predilecte dels estudiants, gràcies al fet que en ella bolcà el seu sentiment maternal repartit entre la jovenalla que havia hagut de deixar lluny la seva pròpia llar.

No cal dir que Cervera, en rebre l'allau de professors i d'estudiants que no podien refugiar-se en cap altre lloc de Catalunya per raó del decret reial que suprimí totes les universitats existents abans de la Guerra de Successió, no estava preparada ni de bon tros. Una població rural, de pagesos austers i estalviadors, de gent senzilla i de costums casolans i elementals no se'n sabia avenir de la vida informal i bellugadissa de l'element estudiantil arribat de llunyanes contrades.

Per si això fos poc, l'articulat dels Estatuts universitaris (del 4 de juny del 1726, de Felip V, i del 2 d'octubre del 1749, de Ferran VI) semblava fet pensant més en el règim interior d'un monestir de clausura que no pas en un lloc de concentració de jovent inquiet.

<http://locarranquer.blogspot.com/2009/10/ignasia-brach-la-nasa-tabaco-impulsora.html>

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

M. Antònia Jané (Beata)

Anna Maria estava convençuda de la necessitat de crear escoles cristianes per a la promoció de la dona i de la família. El 1857, el bisbe Caixal li demanà que es fes càrrec de l'hospital de la Seu d'Urgell, on fundà un institut que se'n faria càrrec: la congregació de les Germanes de la Sagrada Família d'Urgell . Aviat es difondria per la zona, arribant a Canillo (Andorra) i altres llocs d'Andorra. Amb un sentit realista, la mare Janer formava les novícies no només en l'espiritualitat, sinó en ciències i arts, clau d'un bon ensenyament. La revolució de 1868 deturà l'expansió de la congregació i foren expulsades de l'hospital.

El novembre de 1874 tornaren a la Seu per atendre l'hospital de la ciutat. El 1880 va ser elegida superiora general fins que en 1883 va quedar lliure de tot càrrec i es va instal·lar a la casa de Talarn (Pallars Jussà), on va continuar el tracte amb les novícies i les alumnes. Hi morí l'11 de gener del 1885.

Anna Maria estava convençuda de la necessitat de crear escoles cristianes per a la promoció de la dona i de la família. El 1857, el bisbe Caixal li demanà que es fes càrrec de l'hospital de la Seu d'Urgell, on fundà un institut que se'n faria càrrec: la congregació de les Germanes de la Sagrada Família d'Urgell . Aviat es difondria per la zona, arribant a Canillo (Andorra) i altres llocs d'Andorra. Amb un sentit realista, la mare Janer formava les novícies no només en l'espiritualitat, sinó en ciències i arts, clau d'un bon ensenyament. La revolució de 1868 deturà l'expansió de la congregació i foren expulsades de l'hospital.

El novembre de 1874 tornaren a la Seu per atendre l'hospital de la ciutat. El 1880 va ser elegida superiora general fins que en 1883 va quedar lliure de tot càrrec i es va instal·lar a la casa de Talarn (Pallars Jussà), on va continuar el tracte amb les novícies i les alumnes. Hi morí l'11 de gener del 1885.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Anna_Maria_Janer_i_Anglarill

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Hermínia Grau

Dona de Duran i Sanpere, gran activitat com a traductora i escriptora aficionada.

Estudià història amb Joan Petit. S'encarregà d'un bon grapat d'entrades sobre música de l'enciclopedia Catalana. A partir dels anys seixanta es lliurà a l'art de la traducció i traslladà, per a la col·lecció Blanquerna d'Edicions 62, obres de temàtica religiosa. Entre altres textos rellevants, girà *Maria, mare del Senyor, figura de l'Església*, de Max Thurian, *En espera de Déu*, de Simone Weil, *Ningú no és una illa*, de Thomas Merton, i *L'esdevenidor de l'home*, de Pierre Teilhard de Chardin.

El 1967 portà a la llengua catalana un diccionari de la música, punt de partida terminològica per a molts professionals de la llengua. El 1968 arribà a les nostres llibreries, amb dues dècades de retard, la versió catalana d'*El segon sexe*, de Simone de Beauvoir, a proposta de Maria Aurèlia Capmany, que en redactà el pròleg. En foren les traductores Hermínia Grau i Carme Vilaginés. Grau n'enllestí la primera part, Vilaginés la segona.

El 2009 la col·lecció Capsa de Pandora d'Eumo Editorial de la Universitat de Vic ha reeditat una selecció de textos d'*El segon sexe* de Beauvoir amb la traducció de Grau i Vilaginés. Marta Segarra n'ha redactat la introducció. Val a dir que la traducció de Grau i Vilaginés ha estat elogiada per rigorosa i perquè no es veu gens desfasada, ni pel que fa al llenguatge ni pel que fa a les característiques construccions beauvorianes. Finalment, entre 1977 i 1978, acostà els dos volums de *Barcelona 1380-1462: un centre econòmic en època de crisi* de la historiadora francesa Claude Carrere.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Hermínia_Grau_Aymà

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

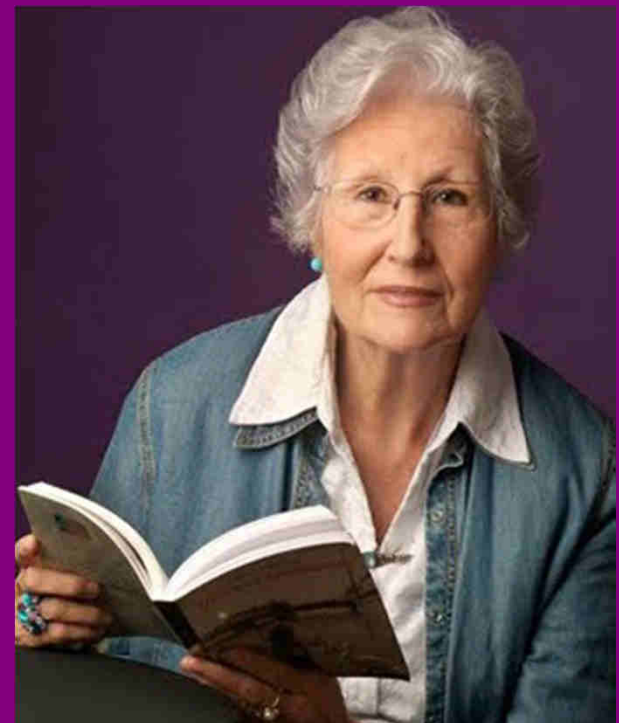
Rosa Fabregat

Rosa Fabregat i Armengol, que signa com a **Rosa Fabregat**, (Cervera, La Segarra, La Segarra, 3 de febrer de 1933) és una escriptora i farmacèutica Catalana.

Va fer estudis de Farmàcia, especialitat en la qual es va doctorar a Barcelona i especialitzar a Alemanya, i que la va portar a desenvolupar diverses feines, com ara directora tècnica farmacèutica o inspectora tècnica farmacèutica. Lleidatana d'adopció, la seva obra compren tant la poesia com la narrativa, i ha col·laborat en nombroses publicacions periòdiques. Va ser habitual al Diari de Barcelona i en altres mitjans, com ara El Temps, Segre o Diari de Lleida en diverses èpoques. És membre i sòcia d'honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, del PEN Club i de la Societat Catalana de Ciència-ficció i Fantasia. És autora així mateix d'un estudi sobre les farmàcies lleidatanes de principis del Segle XX.

L'obra de Rosa Fabregat ha estat traduïda a llengües com l'alemany, el castellà, el rus o l'anglès. També ha estat inclosa a nombroses antologies, d'entre les més destacades podríem esmentar *Poetes contemporanis de Ponent (1999)*, *Paisatge emergent (1999)* i *Contemporànies (1999)*.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Rosa_Fabregat_i_Armengol

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Carme Balcells

Filla major de quatre germans, va néixer en el si d'una família de petits propietaris rurals. Va estudiar al seu poble natal i el 1946 es va traslladar a Barcelona. Mercè al poeta de Cervera Jaume Ferran, el 1955 va conèixer els escriptors Joan Ferraté, Gabriel Ferraté, Jaime Gil de Biedma, Carles Barral, Luis Goytisolo i Josep M. Castellet.

Aleshores treballà per a l'agència literària ACER, que era propietat de Vintila Horia.

El 1960, quan Vintila Hòria marxà a París, fundà l'Agència Literària Carmen Balcells, que començà gestionant els drets de traducció d'autors estrangers i d'alguns autors espanyols per l'Editorial Seix Barral com Luis Goytisolo.

Després representaria altres autors com Gabriel García Marquez, Mario Vargas Llosa, Gabriel García Cortazar, Carlos Fuentes, Pablo Neruda, Miguel Delibes, Álvaro Mutis, Camilo José Cela, Vicente Aleixandre, Gonzalo Torrente Ballester, Manuel Vázquez Montalbán, José Luis Sampedro, Terenci Moix, Juan Carlos Onetti, Jaime Gil de Biedma, Carlos Barral, Josep Maria Castellet, Juan Goytisolo, Alfredo Bryce Echenique, Juan Marsé, Eduardo Mendoza, Isabel Allende, Rosa Montero o Gustavo Martín Garzo.

Se la considera en gran part responsable del *boom* de la literatura llatinoamericana durant aquest període.

El 1991 va cofundar l'empresa RBA edicions, de la que posteriorment es desvinculà.

El 1997 va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona. L'any 2005 va ser investida doctora honoris causa per la Universitat Autònoma de Barcelona i el 2006 va rebre la Creu de Sant Jordi. Com a reconeixement a la seva tasca com a representant, va rebre dedicatòries a obres d'autors reconeguts com Juan Marsé, Juan Carlos Onetti o Gabriel García Márquez, mentre que d'altres –com Max Aub, Manuel Vázquez Montalbán, José Donoso o Carles Barral– la van fer aparèixer com a personatge a alguna de les seves obres.

El mes de desembre de 2010 va vendre el seu arxiu personal al Ministeri de Cultura d'Espanya per 3 milions d'euros, amb la condició que l'arxiu es mantingués unificat. Els documents es van traslladar a Alcalá de Henares. Aquell mateix any va rebre el Premi Especial del Jurat dels Premis Internacionals Terenci Moix. Fou l'agent literària més famosa en el món de les lletres hispanes.

Durant la seva trajectòria va representar sis Premis Nobel; Gabriel García Márquez, Mario Vargas Llosa, Miguel Ángel Asturias, Camilo José Cela, Vicente Aleixandre i Pablo Neruda.

Va morir a Barcelona el 20 de setembre de 2015 a l'edat de 85 anys.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Carme_Balcells_i_Segal%C3%A0

SEGARRENQUES EN L'ANONIMAT

Trementinaires, remeieres i llevadores

Totes aquelles dones que han rebut, emprat i transmès el coneixement de les propietats medicinals de les plantes, i que moltes vegades feien la seva feina a canvi de ben poca cosa, suportant una vida molt dura i amb molta soledat.

El paper cabdal de les mestres, que van haver de viure en condicions molt precàries sobretot en el món rural.

Les associacions, sempre impulsades per dones que molt més enllà de voler-les encapçalar, s'hi adherien com a part de la tasca social que es pressuposa en qualsevol persona.

Les dones que vivien soles a les masies, que durant la guerra van acollir molta gent que anava o venia del front, i que havien de carregar amb el seu dia a dia com si res no passés, malgrat tinguessin pare, marit o fills a la guerra.

• I totes aquelles altres dones que de manera invisible han fet una imprescindible tasca social, familiar, laboral, cultural...

• A totes i cada una, **MOLTES GRÀCIES!**

Núria Magrans Anglès, consellera de Serveis Socials, Salut i Igualtat.